

RP 90/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 12 § i lagen om vuxenutbildningsstöd

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om vuxenutbildningsstöd ändras. Syftet med propositionen är att höja grunddagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa och arbetsmarknadsstödet med 100 euro per månad

den 1 januari 2012, såsom det står skrivet i regeringsprogrammet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

En arbetslös arbetssökande som har varit etablerad på arbetsmarknaden och som fått sin försörjning genom lönearbete, företagsverksamhet eller därmed jämförbart eget arbete betalas arbetslöshetsdagpenning. Till dem som är försäkrade i en arbetslöshetskassa betalas arbetslöshetsdagpenning i form av inkomstrelaterad dagpenning och till andra i form av grunddagpenning. Arbetsmarknadsstöd betalas till en arbetslös arbetssökande som inte uppfyller arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning eller som har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden 500 dagar. Fullt arbetsmarknadsstöd är lika stort som grunddagpenningen.

I 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) föreskrivs om grunddagpenningens belopp. Grunddagpenningens belopp är i lagen på indexnivån för 2001. Det belopp som står i lagen motsvarar därmed det poängtal för folkpensionsindexet enligt vilket de folkpensioner som betalats ut i januari 2001 har beräknats. På denna nivå är grunddagpenningens belopp 22,22 euro per dag. Enligt 14 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska grunddagpenningens belopp justeras så som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Grunddagpenningens belopp justeras vid ingången av varje år i proportion till hur poängtalet för folkpensionsindexet har ändrats jämfört med folkpensionsindexets poängtal för 2001.

Den inkomstrelaterade dagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är lika stor som grunddagpenningen. För-

tjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns.

Vuxenutbildningsstöd betalas till en person som deltar i frivillig yrkesutbildning och som är studieledig eller på motsvarande sätt ledig från sitt arbete. Vuxenutbildningsstödet belopp motsvarar arbetslöshetsdagpenningens belopp. Till vuxenutbildningsstödet betalas dock inte barnförhöjning, förhöjningsdelar eller ersättning för uppehälle. Vuxenutbildningsstöd för löntagare består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är 22,22 euro per dag enligt indexnivån för 2001. Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns. Vuxenutbildningsstödet för företagare är lika stort som grunddelen.

För finansieringen av grunddagpenningen används förutom statens medel intäkter av arbetslöshetsförsäkringspremierna från de löntagare som inte hör till någon arbetslöshetskassa. En ökning av utgifterna för grunddagpenning inverkar inte på dess belopp.

I finansieringen av arbetsmarknadsstödet deltar förutom staten även den långtidsarbetslösas hemkommun. Kommunerna finansierar hälften av det stöd för arbetslöshetsstid som betalas till dem som på grund av arbetslöshet fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar.

Även av förtjänstskyddet finansierar staten den del som anses som grundskydd. För varje inkomstrelaterad dagpenning enligt utkomst-

skyddet för arbetslösa finansierar staten ett belopp som motsvarar grunddagpenningen. Om dagpenningen betalas jämkad eller minskad, betalas i statsandel ett belopp som motsvarar grunddagpenningens relativa andel av varje full inkomstrelaterad dagpenning. Den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänst del finansieras med intäkter av arbetslöshetsförsäkringspremierna och med arbetslöshetskassornas finansieringsandel, som är 5,5 procent av beloppet av arbetslöshetsdagpenningarna.

Vuxenutbildningsstödet finansieras så att staten finansierar grunddelen och arbetslöshetsförsäkringsfonden finansierar förtjänst delen. Statsandelen i förtjänstskyddets alterneringsersättning bestäms enligt relationstalet mellan grunddagpenningen och personens inkomstrelaterade dagpenning.

Målet med propositionen är att genomföra den höjning av arbetsmarknadsstödet och grunddagpenningen enligt utkomstskyddet för arbetslösa som står inskriven i regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering. Målet är att grundskyddet för arbetslösa ska möjliggöra en tillräcklig utkomst och levnadsstandard för alla arbetslösa arbetssökande som omfattas av det. För att förhindra fattigdom och utslagning samt ojämlikhet föreslås det att grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet höjs med 100 euro i månaden. Kopplingen mellan grunddagpenningens belopp och den inkomstrelaterade dagpenningens belopp kvarstår.

Det föreslås att höjningen av grunddagpenningens belopp genomförs så att grunddagpenningens belopp i 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa höjs till 26,08 euro. Enligt förslaget kommer grunddagpenningens belopp i lagen att fortfarande vara på indexnivån för 2001. På indexnivån för 2012 skulle grunddagpenningens belopp vara 31,39 euro. Fullt arbetsmarknadsstöd är lika stort som grunddagpenningen. Höjningen av grunddagpenningen innebär en motsvarande höjning av den inkomstrelaterade dagpenningens grunddel. Även nivån på alterneringsersättningen fastställs på basis av arbetslöshetsdagpenningen.

Vuxenutbildningsstödet grunddel motsvarar grunddagpenningens belopp. När nivån på grunddagpenningens belopp höjs är det

motiverat att höja även vuxenutbildningsstödet grunddel i motsvarande grad. Det föreslås att höjningen av vuxenutbildningsstödet grunddel genomförs så att grunddelens belopp i 12 § i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) höjs till 26,08 euro. Grunddelens belopp i lagen avses fortfarande vara på indexnivån för 2001. På indexnivån för 2012 skulle grunddelens belopp vara 31,39 euro.

Höjningarna ska enligt förslaget tillämpas på förmåner som hänför sig till tiden från och med lagens ikraftträdande.

Det föreslås att i kraftträdandebestämmelsen föreskrivs att de föreslagna ändringarna ska tillämpas på utbildningsstöd som betalas för tid i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Utbildningsstödet har slopats genom en ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002). Ändringen trädde i kraft vid ingången av 2010. Med stöd av ikraftträdandebestämmelsen i den lagen betalas dock utbildningsstöd fortfarande till ca 100 personer 2012.

2 Propositionens konsekvenser

2.1 Ekonomiska konsekvenser

Enligt förslaget stiger de inkomstrelaterade dagpenningarna med 110 miljoner euro per år. Eftersom största andelen dagar i alla inkomstrelaterade förmåner är nedanför gränsen, kommer statsandelen dock att stiga med 130 miljoner euro per år. Arbetslöshetskassorna finansierar 5,5 procent av höjningen av de förmåner som de betalar ut. Arbetslöshetskassornas finansieringsandel stiger med 6 miljoner euro per år. Följden blir att arbetslöshetsförsäkringsfondens andel sjunker med 26 miljoner euro per år.

Nivåförhöjningen ökar årligen statens utgifter för den inkomstrelaterade dagpenningen med 130 miljoner euro, för grunddagpenningen med 31 miljoner euro, för arbetsmarknadsstödet med 129 miljoner euro och för vuxenutbildningsstödet med 5 miljoner euro.

Av de hushåll som får utkomststöd har 40 procent arbetsmarknadsstödet som huvudsaklig inkomst. En höjning av arbetsmarknadsstödet kommer därmed att minska utgifterna

för utkomststödet. Utgifterna för utkomststödet kommer enligt uppskattning att minska med 22,5 miljoner euro om året.

En höjning av grunddagpenningen kommer att öka statsandelen av altemneringsersättningen med 6 miljoner euro om året. Den sammanlagda ökningen av statens utgifter till följd av nivåförhöjningen uppgår således uppskattningsvis till 278,5 miljoner euro per år.

Det föreslås att grunddagpenningen höjs den 1 januari 2012. Höjningen ska enligt förslaget gälla förmåner som hänför sig till tiden från och med det datumet. Eftersom förmånerna betalas ut i efterhand, kommer konsekvenserna inte att märkas fullt ut under 2012. År 2012 ökar nivåförhöjningen statsandelen av den inkomstrelaterade dagpenningen med 119 miljoner euro, av grunddagpenningen med 30 miljoner euro, av arbetsmarknadsstödet med 121 miljoner euro, av altemneringsersättningen med 5 miljoner euro och av vuxenutbildningsstödet med 5 miljoner euro. Med beaktande av att utgifterna för utkomststödet minskar med 20 miljoner euro kommer statens utgifter 2012 sammanlagt att öka med uppskattningsvis 260 miljoner euro.

2.2 Konsekvenser för förmånstagarna

Enligt förslaget ska grunddagpenningen höjas med 100 euro i månaden. Räknat per dag innebär förslaget en höjning på 4,65 euro. Med beaktande av indexhöjningen 2012 är grunddagpenningen således 31,39 euro från och med den 1 januari 2012. Fullt arbetsmarknadsstöd är lika stort som grunddagpenningen. För en del av dem som får arbetsmarknadsstöd kommer höjningen av stödet att sänka utkomststödet belopp. Höjningen påverkar inte bostadsbidraget till dem som får grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd, eftersom inkomstgränserna för bostadsbidraget kommer att höjas på motsvarande sätt vid ingången av 2012.

Den inkomstrelaterade dagpenningen består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är lika stor som grunddagpenningen. En höjning av grunddagpenningen leder således också till att nivån på de inkomstrelaterade dagpenningarna höjs. Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden

mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns. På grund av höjningen av grunddelen stiger gränsen i fråga som är bunden till grunddagpenningens belopp från 2 702,70 euro till 3 295,95 euro. Den föreslagna höjningen av grunddagpenningen höjer de inkomstrelaterade dagpenningarna som ligger under gränsen med 3,11 euro per dag. De inkomstrelaterade dagpenningar som är ovanför gränsen stiger med 10,00 euro per dag. Vuxenutbildningsstödet belopp är samma som arbetslöshetsdagpenningens belopp, så vuxenutbildningsstödet belopp kommer enligt förslaget att stiga i motsvarande grad som arbetslöshetsdagpenningen.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Arbets- och näringsministeriet, centralorganisationerna på arbetsmarknaden, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, Finlands Arbetslösa Samarbetsorganisation-TVY rf och Utbildningsfonden har hörts i samband med beredningen.

Remissinstanserna förhöll sig huvudsakligen positivt till de föreslagna ändringarna. Finlands näringsliv anser dock i sitt utlåtande att det på grund av det osäkra ekonomiska läget inte är ändamålsenligt att genomföra en reform som ökar statens utgifter i betydande grad.

4 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2012 och avses bli behandlad i samband med den.

5 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras*
i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 6 kap. 1 § 1 mom., sådant det lyder i
lag 1188/2009, som följer:

6 kap.

**Arbetslöshetsdagpenningens belopp och
varaktighet**

1 §

Arbetslöshetsdagpenningens belopp

Grunddagpenningen är 26,08 euro per dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
Lagen tillämpas på förmåner som betalas
för tiden från och med lagens ikraftträdande.
Trots bestämmelserna i 2 mom. i kraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av
lagen om offentlig arbetskraftsservice
(1198/2009) tillämpas 6 kap. 1 § 1 mom. i
denna lag på utbildningsstöd som betalas för
tid i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 12 § i lagen om vuxenutbildningsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) 12 § 1 mom., sådant det lyder i lag 127/2010, som följer:

12 §

*Vuxenutbildningsstödet*s belopp

Vuxenutbildningsstöd för löntagare består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är 26,08 euro per dag. Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns. Vuxenutbildningsstödet är högst 90 procent

av den dagslön som ligger till grund för stödet, dock minst lika stort som grunddelen. I vuxenutbildningsstöd för företagare betalas endast grunddelen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
Lagen tillämpas på förmåner som betalas för tiden från och med lagens ikraftträdande.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 14 oktober 2011

Republikens president

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

1.

Lag**om ändring av 6 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 6 kap. 1 § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1188/2009, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

6 kap.

**Arbetslöshetsdagpenningens belopp och
varaktighet**

**Arbetslöshetsdagpenningens belopp och
varaktighet**

1 §

1 §

Arbetslöshetsdagpenningens belopp

Arbetslöshetsdagpenningens belopp

Grunddagpenningen är 22,22 euro per dag.

Grunddagpenningen är 26,08 euro per dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2012.

Lagen tillämpas på förmåner som betalas
för tiden från och med lagens ikraftträdande.

Trots bestämmelserna i 2 mom. i kraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av
lagen om offentlig arbetskraftsservice
(1198/2009) tillämpas 6 kap. 1 § 1 mom. i
denna lag på utbildningsstöd som betalas för
tid i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i
kraft.

2.

Lag**om ändring av 12 § i lagen om vuxenutbildningsstöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) 12 § 1 mom., sådant det lyder i lag 127/2010, som följer:

Gällande lydelse

12 §

Vuxenutbildningsstödet belopp

Vuxenutbildningsstöd för löntagare består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är 22,22 euro per dag. Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns. Vuxenutbildningsstödet är högst 90 procent av den dagslön som ligger till grund för stödet, dock minst lika stort som grunddelen. I vuxenutbildningsstöd för företagare betalas endast grunddelen.

Föreslagen lydelse

12 §

Vuxenutbildningsstödet belopp

Vuxenutbildningsstöd för löntagare består av en grunddel och en förtjänstdel. Grunddelen är 26,08 euro per dag. Förtjänstdelen utgör 45 procent av skillnaden mellan dagslönen och grunddelen. När månadslönen är större än grunddelen multiplicerad med 105, är förtjänstdelen 20 procent av den del av dagslönen som överskrider denna gräns. Vuxenutbildningsstödet är högst 90 procent av den dagslön som ligger till grund för stödet, dock minst lika stort som grunddelen. I vuxenutbildningsstöd för företagare betalas endast grunddelen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

Lagen tillämpas på förmåner som betalas för tiden från och med lagens ikraftträdande. Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.